

СЕКЦІЯ 3
Проблеми функціонування
системи фінансового контролю

Дема Дмитро
к.е.н., професор, завідувач кафедри
Сус Юрій
к.е.н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир

**АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ РЕФОРМОВАНИХ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ**

Необхідність в сучасних умовах державного фінансового контролю пояснюється наявністю значних порушень користувачами державних фінансових та матеріальних ресурсів, які проявляються в їх нераціональному та нецільовому використанні, крадіжках, нестачах. Функцію державного фінансового контролю з 2016 року виконує Державна аудиторська служба України, яка була створена в результаті реорганізації Державної фінансової інспекції України. Основним завданням цієї служби є здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на оцінку ефективного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних активів, досягнення економії бюджетних коштів [1]. Реалізація державного фінансового контролю здійснюється шляхом проведення державного фінансового аудиту, перевірки та моніторингу державних закупівель, інспектування (ревізії).

Слід відмітити, що за останні роки зі сторони держави значно послаблено тиск органів державного нагляду (контролю), включаючи Державну аудиторську службу, шляхом відміни значної кількості регулятивних актів, ліквідації ряду органів державного нагляду, зменшенням кількості проведення планових контрольних заходів та ін. Разом з тим, результати діяльності Держаудитслужби та її територіальних органів свідчать, що зі сторони суб'єктів перевірки не видно адекватної відповіді. Цю тенденцію підтверджують наступні дані. Так, в 2016 році, питома вага об'єктів, на яких виявлено фінансові порушення становила майже 90%, а сума виявлених втрат ресурсів в середньому на один перевірений об'єкт контролю становить понад 1.3 млн. грн., проти, відповідно, 88% та 1.26 млн.грн. в 2015 році.

Загалом протягом 2016 року органами Держаудитслужби проведено майже 2,7 тис. контрольних заходів на понад 2,4 тис. підприємствах, в установах та організаціях. В розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2016 році склав 193,3 млн грн. Крім цього, за результатами аналізу державних закупівель (без виходу на об'єкт контролю шляхом запиту документів) попереджено порушень у сфері державних закупівель на загальну суму 4,7 млрд грн, з них відмінено конкурсні торги на загальну суму 3,8 млрд грн та розірвано укладених договорів на суму 889,9 млн грн. В рамках проведення державного фінансового аудиту окремих господарських операцій (операційного аудиту) у суб'єктів господарювання державного сектору економіки в результаті належного реагування об'єктів контролю на застереження державних аудиторів упереджено незаконне та неефективне витрачання 275,9 млн грн державних ресурсів.

За результатами ревізій та перевірок виявлено втрат фінансових і матеріальних ресурсів на понад 2,6 млрд гривень, з яких недоотримано фінансових ресурсів – 1298,1 млн грн., нецільові витрати державних ресурсів – 163,4 млн. грн., незаконні витрати – 1070,9 млн. грн, недостач – 80,1 млн. грн. [2].

Найбільш розповсюдженими фінансовими порушеннями, наслідком яких стали втрати ресурсів, є: реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг (крім користування, оренди) безоплатно або за заниженими цінами; незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів; ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального (крім спецфонду бюджетних установ) фондів бюджету; ненарахування та неперерахування державними та комунальними підприємствами частини прибутку до бюджету; незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомоги, пільг та субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах; нецільові витрати; списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості; проведення незаконних (зайвих) виплат по заробітній платі; недостачі коштів та матеріальних цінностей; ненарахування або невжиття заходів щодо стягнення сум штрафних санкцій, передбачених умовами договору; незаконне відчуження майна; втрата доходів через списання дебіторської заборгованості; зайве виділення (отримання) бюджетних коштів юридичним особам, одержувачам внаслідок завищення відповідних розрахунків або які не мали права на їх отримання; ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству; понаднормове списання по обліку матеріальних цінностей, що відсутні в наявності; недоотримання суб'єктами господарювання належних надходжень за майно, надане у користування, оренду; здійснення витрат на благодійну,

спонсорську та іншу безповоротну допомогу понад визначені обсяги або з перевищенням граничного розміру; здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватись з бюджету іншого рівня.

По результатах перевірок органами Держаудитслужби в 2016 році забезпечено відшкодування фінансових та матеріальних втрат на суму 611,5 млн. грн., в 2015 році відшкодовано втрат на суму 990,3 млн грн.

Таким чином, аналіз результатів роботи реформованих органів державного фінансового контролю свідчить, про необхідність його збереження. Маючи в своєму розпорядженні не значну кількість працівників та встановленні законодавчі обмеження щодо проведення контрольних заходів ця служба забезпечує значне збереження фінансових та матеріальних ресурсів для держави. Для підвищення ефективності роботи Держаудитслужби необхідно впроваджувати сучасні методи перевірки підприємств (без їх відвідування) з використанням комп'ютерних технологій, відмінити норму щодо обов'язковості попередження суб'єкта про дату початку перевірки не менш як за десять днів, збільшити адміністративну та фінансову відповідальність керівників та інших відповідальних працівників за фінансову дисципліну на підприємстві

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України Кабінет Міністрів України: Постанова, Положення від 03.02.2016 № 43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF>

2. Публічний звіт державної аудиторської служби за 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=136324>

3. Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон від 03.11.2016 № 1726-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1726-19>

